

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoCsp/42/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119214837
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8119214837.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobkyne B. I., C. U. X, XXX XX M. C. A., zastúpenej JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom Sovietskych hrdinov 66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: Poštová banka a.s., IČO: 31 340 890, Dvořákovo nábřeží 4, 811 02 Bratislava, zastúpenému Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., so sídlom Dvořákovo nábřeží 8A, 811 02 Bratislava, o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 06.07.2020, č. k. 29Csp/202/2019 - 67 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výrokoch I. a III. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol. Určil, že zmluvná podmienka uvedená v zmluve o úvere dostupná pôžička zo dňa 11.03.2010 v čl. 4. Splácanie úveru, započítanie pohľadávok a zabezpečenie - bod 4.6., v znení: „Platby od Klienta sa voči pohľadávke Banky započítavajú bez ohľadu na to, na aké záväzky bola platba poukázaná v nasledujúcom poradí: (1) na poplatky podľa Sadzobníka, (2) úrok z omeškania, (3) úrok z úveru, (4) splátka istiny úveru,“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Vo vzťahu k výroku I. priznal žalovanému voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % a vo vzťahu k výroku II. priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa uzatvorila so žalovaným dňa 11.03.2010, teda za účinnosti zákona č. 258/2001 Z. z. zmluvu o úvere - dostupná pôžička v predmete poskytnutia úveru vo výške 2.000,- eur s uvedením výšky mesačnej splátky, termínov splatnosti splátok, počtu splátok, výšky nákladov, dátumu konečnej splatnosti úveru, RPMN, ako aj priemernej hodnoty RPMN, úrokovej sadzby a doplnkovej služby základného súboru poistenia. Žalobkyňa argumentovala tým, že v zmluve je uvedený nesprávny údaj o výške RPMN s poukazom na jej výpočet podľa internetovej kalkulačky a zároveň nezahrnutím nákladov za poistenie úveru do celkových nákladov spotrebiteľa. Súčasne je uvedený nesprávny údaj o výške priemernej hodnoty RPMN s poukazom na predložené súhrnné informácie o údajoch novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za I. štvrtrok roku 2010. Podľa súdu prvej inštancie z predložených listín nevyplýva, že by pre účely výpočtu RPMN boli použité interaktívne kalkulačky podľa vzorca platného za účinnosti zák. č. 258/2001 Z. z. Vzorec, podľa ktorého sa RPMN vypočítava, bol podľa predchádzajúceho zákona o spotrebiteľských úveroch iný, ako je vzorec výpočtu RPMN podľa súčasne platnej právnej úpravy. V čase uzavretia zmluvy preto mohol veriteľ v zmluve o spotrebiteľskom úvere uviesť len takú výšku RPMN, ktorá bola vypočítaná podľa vzorca, ktorý bol určený zákonom v čase uzavretia zmluvy a nie podľa vzorca, ktorý je uvedený v zákone na základe neskoršej platnej právnej úpravy. Skutočnosť, že podľa súčasného výpočtu je RPMN 30,89 % neznamená, že výška RPMN bola v zmluve uvedená nesprávne. Poukazuje na znenie § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z., keď zo znenia tohto zákonného ustanovenia nevyplýva, že prípadné

nesprávne uvedenie hodnoty RPMN, priemernej RPMN a celkových nákladov, by malo mať za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť spotrebiteľského úveru uzatvoreného na základe tohto zákona. Súd prvej inštancie poukázal na právnu úpravu zákona č. 129/2010 Z. z., ktorá rozlišuje dôvody bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru v prípade ročnej percentuálnej miery nákladov, a to neuvedením RPMN a uvedením RPMN v neprospech spotrebiteľa. Nakoľko zmluva v danom prípade obsahuje údaj o RPMN, priemernej hodnoty RPMN a celkových nákladov, ktoré má spotrebiteľ zaplatiť, s poukazom na § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z., súd prvej inštancie nemohol dospieť k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru prípadným uvedením nesprávnej výšky týchto obligatórnych náležitostí zmluvy v neprospech spotrebiteľa. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že aj v prípade zistenia dôvodov bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, je nárok žalobkyne vzhľadom na poslednú úhradu realizovanú dňa 16.06.2011 premlčaný, a to tak v subjektívnej aj v objektívnej premlčacej dobe. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia dozvedela najneskôr 16.06.2011, kedy žalovanému zaplatila poslednú splátku úveru (§ 107 ods. 1 OZ). Tomuto zodpovedá podľa súdu prvej inštancie aj ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 4Cdo/116/2019). Zároveň je v tejto veci vylúčená aplikácia desaťročnej objektívnej lehoty pre úmyselné bezdôvodné obohatenie, a to s poukazom na závery uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/238/2017. Súd prvej inštancie dospel k záveru o dôvodnosti uplatnenej námietky premlčania uplynutím subjektívnej premlčacej doby, ako aj nemožnosti aplikácie objektívnej desaťročnej premlčacej lehoty. Žalobkyňa poslednú splátku úveru v prospech žalovaného uhradila 16.06.2011, preto s poukazom na podanie žaloby 26.09.2019 si nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatnila po uplynutí dvojročnej subjektívnej, ako aj trojročnej objektívnej premlčacej doby.

3. Súd prvej inštancie vyhovel žalobe v časti určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4.6. obchodných podmienok a zdôraznil, že táto nebola so spotrebiteľom osobitne vyjednaná, je hrubo nevyvážená, pretože nerešpektuje nepochybný a oprávnený ekonomický záujem spotrebiteľa na tom, aby najskôr splatil istinu úveru, ale pripúšťa v tak závažnej otázke, akou je rozhodnutie o účele platby spotrebiteľa ľubovôľu dodávateľa, teda jeho svojvoľné rozhodnutie o výške nielen príslušenstva, ale aj o výške samotnej istiny pohľadávky. Vzťah sa tak v tejto otázke stáva pre spotrebiteľa netransparentným a konanie dodávateľa nepredvídateľným. V prípade nezaplatenia splátok úveru môže veriteľ od zmluvy odstúpiť, prípadne úver predčasne zosplatiť, a tak udržiavať základ pre narastanie úrokov z omeškania zo stále nezaplatenej istiny splátky.

4. O trovách konania strán sporu rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 a nasl. CSP.

5. Proti tomuto rozsudku, a to proti výrokom I. a III., podala včas odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla v tejto časti rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedla, že súd usudzuje, že ak predmetná zmluva obsahuje RPMN, celkové náklady a priemernú RPMN, nemožno dospieť k záveru o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru prípadným uvedením nesprávnej výšky týchto podstatných náležitostí zmluvy. Zdôrazňuje, že zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. uzákoňuje, že zmluva musí obsahovať RPMN, ktorá je definovaná zákonom ako jednoznačná hodnota, nezávislá na dohode účastníkov, tak akákoľvek iná hodnota RPMN, ktorá je v rozpore so zákonom, je neplatná, čo znamená, že ak je RPMN neplatná, tak ju zmluva neobsahuje. Ak by sa mal akceptovať výklad súdu prvej inštancie, tak by porušovanie zákona poskytovalo dodávateľom výhodu zbavenia sa rizika bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Stačilo by uviesť akúkoľvek hodnotu RPMN a úver by bolo možné považovať za bezúročný a bezpoplatkový. V podstate by išlo pre dodávateľov o návod, že nemusia voči spotrebiteľovi postupovať s odbornou starostlivosťou a môžu ich klamať bez rizika straty úrokov a poplatkov v porovnaní s dodávateľmi, ktorí RPMN neuvedú do zmluvy vôbec. Rovnako celkové náklady a priemerná RPMN predstavuje obligatórne náležitosti zmluvy, ktoré sú jednoznačne definované zákonom. Pokiaľ ide o vzorec na výpočet RPMN, tento je od 01.07.2006 rovnaký a platí pre zmluvy uzatvorené podľa uvádzaného zákona, ako aj podľa zákona č. 129/2010 Z. z.

Súd prvej inštancie sa v tejto súvislosti nezaoberal otázkou poistného, ako položkou celkovej výšky nákladov a splátky, a teda aj výpočtu RPMN. Z úverovej zmluvy ohľadom poistenia nevyplýva nič, okrem konštatovania, že žalobkyňa spĺňa podmienky pre vznik poistenia splácať úver vo zvolenom súbore poistenia, pritom zaškrtnutie tohto konštatovania v poličku áno, je evidentne už dopredu technicky predvyplnené. O žiadnych iných písomnostiach žalobkyňa ohľadom poistenia vedomosť nemá. Žalobkyňa nesúhlasí s právnym posúdením veci súdom prvej inštancie pokiaľ ide o vyhodnotenie námietky premlčania uplatneného nároku. Pýta sa, ak podľa súdu je nepodstatná vedomosť oprávneného o tom, že úver je bezúročný a bezpoplatkový, čo je podstatnou skutočnosťou

bezdôvodného obohatenia v súdnej veci, tak na základe vedomosti o akej skutkovej okolnosti začala oprávnenému plynúť subjektívna premlčacia doba. Ide zjavne o neudržateľnú objektivizáciu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby, ktorá nemá oporu v zákone. Súd vychádza z akejsi objektivizácie začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby od splatenia úveru, čím vytvára akúsi jednotnú dvojročnú objektívnu premlčaciu dobu, lebo pri tejto konštrukcii nikdy nemôže plynúť iná ako jednotná dvojročná premlčacia doba, ktorá začína plynúť vznikom bezdôvodného obohatenia, teda začatím plynutia objektívnej premlčacej doby. Táto koncepcia neponecháva žiaden priestor ani na uplynutie trojročnej objektívnej premlčacej doby, nakoľko nárok by bol vždy premlčaný v dvojročnej premlčacej dobe s objektívnym začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby, hoci pri takejto koncepcii pojem subjektívny nemá na začatie plynutia doby žiaden vplyv. Má za to, že kedy začína plynúť oprávnenému subjektívna premlčacia doba je dané získaním vedomosti o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia. Právne vedomosti ani skúsenosti pritom žiaden význam nemajú. Nie je dôležité, či oprávnený vie alebo nevie, že jeho nárok je nárokom na vydanie bezdôvodného obohatenia, podstatné je len skutočné získanie vedomosti o rozhodujúcich skutočnostiach, získaním ktorých začína subjektívna premlčacia doba plynúť. Žalobkyňa zdôrazňuje, že nevedela, že platby, ktoré od nej žalovaný prijal nad výšku istiny, tento prijíma protizákonne. Žila v omyle, že žalovaný tieto platby prijíma v súlade so zákonom a tento omyl spôsobil žalovaný porušením spotrebiteľského práva, keďže ona verila tomu, že pri poskytovaní úveru postupuje s náležitou odbornou starostlivosťou, a teda podľa zákona. Je vylúčené, aby žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov, nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad spotrebiteľovi poskytnutú sumu pri neplatných úveroch alebo nad istinu úveru pri bezúročných a bezpoplatkových úveroch a pri neplatných zmluvách dobromyseľne. Nemali by byť preto žiadne rozumné pochybnosti o tom, že žalovaný sa na jej úkor úmyselne obohatil, a preto na posúdenie premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia je potrebné aplikovať desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu. Rovnako žalobkyňa poukázala v podanom odvolaní na viaceré rozhodnutia súdov odvolacích, ako aj NS SR, ktoré podporujú jej právnu argumentáciu. Poukazuje v tejto súvislosti na prienik viacerých mylných úvah a záverov súdu prvej inštancie, podľa ktorých pri posudzovaní začatia plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, spotrebiteľ platením splátok nad istinu úveru vie o tom, že týmito platbami veriteľ a bezdôvodne obohacuje, ale veriteľ, ktorý tieto platby prijíma z hľadiska úmyslu bezdôvodne sa na úkor spotrebiteľa obohacovať, nevie o tom, že sa prijímaním tých istých splátok bezdôvodne obohacuje a splátky, na ktoré nemá nárok, si ponechá. Na základe týchto dôvodov navrhla žalobkyňa podanému odvolaniu vyhovieť.

6. Žalovaný navrhol rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch potvrdiť ako vecne správny a zdôrazňuje správnu skutkovú aj právnu argumentáciu súdu prvej inštancie, ktorý na tom základe o veci aj správne rozhodol.

7. Odvolací súd preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, a teda vo výrokoch I. a III. v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je opodstatnené.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, teda či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (do pozornosti Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

9. V danom prípade žalobkyňou uplatnený nárok má svoj základ v zmluve o úvere, ktorá bola uzatvorená medzi stranami sporu dňa 11.03.2010. V zhode so súdom prvej inštancie ani odvolací súd nemal pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným je vzťahom spotrebiteľským, keďže zmluva o úvere - dostupná pôžička, je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde žalovaný vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalobkyňa je spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor

na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku nepochybne spĺňa.

10. Základnú charakteristiku spotrebiteľských zmlúv upravoval v čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Tento právny predpis účinný v čase uzatvárania zmlúv v § 2 písm. a) definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky alebo inej právnej forme.

11. Dôvodom, pre ktorý žalobkyňa definuje poskytnutý úver za bezúročný a bez poplatkov je skutočnosť, že v zmluve o úvere bola nesprávne uvedená hodnota RPMN, nesprávna výška priemernej RPMN a nesprávne určená výška nákladov v súvislosti s takto poskytnutým úverom.

12. Odvolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že údaj o hodnote RPMN a priemernej RPMN sú informatívne údaje, ktorých úlohou je poskytnúť spotrebiteľovi pri uzatváraní zmluvy o spotrebiteľskom úvere informáciu o tom, či úver, ohľadom ktorého sa chystá uzavrieť úverovú zmluvu s ohľadom na jeho RPMN (ktorá musí byť súčasťou zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako jej obligatórna náležitosť podľa § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z. z.), je v porovnaní s obdobnými úvermi poskytovanými na trhu výhodný alebo nie, čo môže mať rozhodujúcu váhu pri rozhodovaní spotrebiteľa o akceptácii podmienok navrhovaných dodávateľom. Dodávateľ musí v zmysle § 4 ods. 2 písm. k) citovaného zákona uvádzať v zmluve o spotrebiteľskom úvere priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov na príslušný spotrebiteľský úver, platnú ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zverejnenú podľa § 7a ods. 2 za príslušný kalendárny štvrtrok. Ak zákon o spotrebiteľských úveroch v § 4 ods. 3 sankcionuje neuviedenie ročnej percentuálnej miery nákladov a priemernej hodnoty ročnej percentuálnej miery nákladov bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru, nesprávne uvedenie RPMN v neprospech spotrebiteľa, môže z hľadiska posudzovania výhodnosti, resp. nevýhodnosti úveru spotrebiteľom pôsobiť dokonca negatívnejšie ako samotné neuviedenie RPMN. Teda, ak zmluva obsahuje aj údaj o RPMN, ako aj údaj o priemernej RPMN, ktorá je v zmluve uvedená v neprospech spotrebiteľa, spotrebiteľ je pri takomto porovnaní zavádzaný v tom smere, že v dôsledku tohto nesprávneho údaju môže nadobudnúť presvedčenie, že podobné úvery sú na trhu poskytované v priemere s vyššou RPMN, a teda, že úver, ktorý mu má byť poskytnutý na základe navrhovanej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je v porovnaní s konkurenciou na trhu výhodnejší ako v skutočnosti. Pritom ide o konanie v omyle, čím vzniká hrozba ujmy. Preto nesprávne uvedenie RPMN či priemernej RPMN je vážnym porušením zákona a má vplyv na vznik možných pochybností o rozsahu záväzku. Za nesprávne uvedenie RPMN, resp. priemernej RPMN treba považovať rovnako stav, keď priemerná RPMN je zavádzajúca a potenciálne ohrozuje spotrebiteľa pri jeho rozhodnutí o záväzku, ktorý je predmetom vadnej kontraktácie (do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Co/243/2016).

13. Odvolací súd ďalej zastáva názor, že pokiaľ v predmetnej veci uzatvorenie poistenia bolo podmienkou pre získanie úveru, náklady súvisiace s poistením majú nepochybne vplyv na určenie celkovej výšky nákladov a rovnako mali byť zahrnuté do výšky RPMN. Pokiaľ sa tak nestalo, je RPMN v zmluve uvedená nesprávne, čoho dôsledkom je v zmysle vyššie uvádzaných záverov situácia, ako keby RPMN nebola uvedená v zmluve vôbec.

14. Súd prvej inštancie nevyhodnotil, či predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje správny údaj o namietanej RPMN, priemernej hodnote RPMN a celkových nákladoch, ktoré má spotrebiteľ zaplatiť, v dôsledku čoho nemohol dospieť k záveru, či poskytnutý úver je potrebné kvalifikovať ako bezúročný a bez poplatkový v zmysle predpokladov § 4 ods. 3 citovaného zákona so zdôraznením, že aj v prípade aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. podľa ustálenej súdnej praxe nesprávne uvedenie RPMN a priemernej RPMN v neprospech spotrebiteľa zodpovedá situácii, keď tieto obligatórne náležitosti v uzatvorenej zmluve o úvere absentujú.

15. Žalovaný v priebehu konania vzniesol ďalej námietku premlčania, preto sa odvolací súd zaoberal preskúmaním postupu súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu subjektívnej a objektívnej premlčacej doby. Práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa môže oprávnený subjekt domáhať len v rámci plynutia tak subjektívnej, ako aj objektívnej premlčacej doby. V prípade, ak dôjde k uplynutiu jednej z nich, oprávnený nemá možnosť domáhať sa svojho práva z bezdôvodného obohatenia, nakoľko došlo k jeho premlčaniu. Subjektívna premlčacia doba je upravená v § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa

oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Objektívna premlčacia doba je upravená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom zákon rozlišuje trojročnú objektívnu premlčaciu dobu a desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu, pričom ich aplikácia na ten-ktorý prípad závisí od charakteru vzniku bezdôvodného obohatenia.

16. V predmetnom prípade súd prvej inštancie začiatok plynutia premlčacej doby počítal odo dňa, kedy došlo k preplateniu istiny úveru žalobkyňou z dôvodu, že táto mala k dispozícii skutkové okolnosti, z ktorých bezdôvodné obohatenie plynie, keďže toto je založené už na vedomosti o uzatvorení zmluvy bez ohľadu na to, či sa táto zmluva považuje za platnú.

17. Odvolací súd v tejto súvislosti však zdôrazňuje, že je vždy potrebné skúmať, kedy spotrebiteľ nadobudol vedomosť o bezdôvodnom obohatení, kto ho na jeho úkor získal a z akého titulu a pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle odvíjať začatie plynutia premlčania pri bezdôvodnom obohatení od jedného momentu, potom by pomerne podrobne neupravoval rozlišovanie subjektívnej a objektívnej premlčacej doby, rôznym začiatkom ich plynutia, ale uspokojil by sa s úpravou tak, ako to urobil napríklad v prípade premlčania práv zodpovedajúcim vecným bremenám (§ 109 Občianskeho zákonníka), či premlčaniu práv z prepravy (§ 108 Občianskeho zákonníka).

18. Zákon pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby predpokladá to, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o bezdôvodnom obohatení a kto ho získal. Nie teda čas, od kedy sa dozvedieť mala a mohla s poukazom na to, že mala poznať právo. Relevanciu má teda to, od kedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie odkedy plnila, resp. jej plnenie bolo poskytnuté. Pre začiatok plynutia subjektívnej doby je tak rozhodujúce poznanie skutkových okolností (ani nie tak právneho posúdenia), no okolností nie zo zmluvy, ale okolností z porušenia práva, v danom prípade z bezdôvodného obohatenia (okolnosť, že došlo k porušeniu zákona, o výške bezdôvodného obohatenia a príčinnej súvislosti medzi prvými dvoma okolnosťami). Zdá sa teda, že nepostačujú pochybnosti, ale „dozvedenie“ sa o skutkových okolnostiach bezdôvodného obohatenia. Pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby sa tak na uplatnenie práva na vydanie neoprávnené získaného majetkového prospechu (bezdôvodného obohatenia) vyžaduje skutočná a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bol získaný majetkový prospech a o tom, kto ho získal. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o tom dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Nie je tak rozhodujúce to, že spotrebiteľ už pri podpise zmluvy, či jednotlivých platbách mal vynaložiť potrebnú starostlivosť a mal zistiť, že plní bez právneho dôvodu, nakoľko to v zmysle uvedeného ani možno od neho spravodlivo požadovať.

19. Odvolací súd vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré citoval súd prvej inštancie (NS ČR sp. zn. 26Cdo/785/2011) zdôrazňuje, že toto rozhodnutie sa týka posúdenia subjektívnej premlčacej doby v spore vyplývajúcom zo zmluvy o nájme, čo nie je skutková okolnosť porovnateľná s prejednávanou vecou. K ostatným rozhodnutiam odvolací súd uvádza, že v zmysle uznesenia NS SR sp. zn. 7Cdo/136/2013 v podmienkach Slovenskej republiky favorizácia inej právoplatne skončenej veci pri judicijálnej justifikácii, nemá všeobecnú ani precedenčnú záväznosť, ak nie je publikovaná v podobe Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR.

20. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky (sp. zn. II.ÚS 2460/2017), v ktorom išlo o skutkovo podobný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a posudzovanie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty, keď súd poukázal na to, že uznanie dôvodnosti námietky premlčania sťažovateľom uplatneného nároku je v rozpore s ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu vo vzťahu k začiatku plynutia subjektívnej premlčacej lehoty, podľa ktorej pre začiatok subjektívnej premlčacej doby k uplatneniu práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci subjektívny moment, kedy sa oprávnený dozvie všetky okolnosti, ktoré sú relevantné pre uplatnenie jeho práva pred súdom a nie je rozhodujúce to, že mal už predtým možnosť dozvedieť sa o týchto skutočnostiach, na základe ktorých si mohol urobiť úsudok o vzniku bezdôvodného obohatenia a jeho výške.

21. Podľa odvolacieho súdu to, že spotrebiteľ zo zmluvy a prípadu z listín, ktoré v tejto súvislosti podpísal, mal možnosť sa dozvedieť o tom, že na jeho úkor dochádza k bezdôvodnému obohateniu dodávateľa nepostačuje a to, že došlo k preplateniu jeho záväzku sa relevantne dozvedel až z oznámenia osoby, ktorá mu zrozumiteľným spôsobom ozrejmla tak komplikované skutočnosti, ktoré sú aj predmetom

rôznych právnych názorov v rámci rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky, je viac prijateľné pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby.

22. Je nepochybné, že aj spôsob výkladu týchto rozhodnutí zo strany odvolacieho súdu je ovplyvnený zásadou spotrebiteľského práva, podľa ktorej platí, že je dôvodné prijať výklad, ktorý je priaznivejší pre spotrebiteľa tak, aby bol zabezpečený cieľ vysokej ochrany spotrebiteľa v súlade s princípmi fungovania trhu v priestore Európskej únie.

23. Na základe uvedeného tak možno dospieť k záveru, že postup súdu prvej inštancie pri vyhodnotení začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby nebol správny a začiatok jej plynutia bolo potrebné odvádzať od obdobia, kedy sa žalobkyňa dozvedela od iného subjektu, že na strane žalovaného prijatým plnením z tejto zmluvy došlo k bezdôvodnému obohateniu.

24. Ako už bolo uvádzané, Občiansky zákonník rozlišuje dve dĺžky objektívnych premlčacích dôb, pričom ich aplikácia na ten-ktorý prípad je podmienená charakterom získania bezdôvodného obohatenia, teda je potrebné skúmať, či bezdôvodné obohatenie vzniklo úmyselne alebo nie. Občiansky zákonník nešpecifikuje, čo je potrebné rozumieť pod úmyselným alebo neúmyselným konaním, preto z hľadiska právnej teórie je potrebné vychádzať z právnej úpravy úmyselného a neúmyselného zavinenia definovaného v Trestnom zákone. O priamy úmysel ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatil, vedel, že svojím konaním získa bezdôvodné obohatenie a súčasne ho aj získať chcel a o nepriamy úmysel ide vtedy, ak ten, kto sa na úkor iného obohatil, vedel, že svojím konaním obohatenie, ktoré mu nepatrí, môže získať a s týmto následkom bol pre prípad, že nastane, uzromený. Rozhodujúcim znakom úmyslu je predchádzajúca vedomosť subjektu, ktorý sa neoprávnene obohatil o tom, že svojím konaním získava alebo môže získať hodnoty vyjadriteľné v peniazoch, ktoré mu nepatria. Dôležitým pre aplikovanie konkrétnej dĺžky objektívnej premlčacej doby je posúdenie charakteru vzniku, resp. získania bezdôvodného obohatenia, čo súd prvej inštancie nevykonal. Pokiaľ ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Cdo 238/2017, ktoré uvádza súd prvej inštancie, je potrebné zdôrazniť, že z tohto rozhodnutia nevyplýva záver o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby. Najvyšší súd SR konštatoval, že samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, samé o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel veriteľa, preto je dôsledné skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné posúdiť, či je potrebná aplikácia troj alebo desaťročnej premlčacej doby. Je teda potrebné predovšetkým správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu, keďže iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu a iná pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo.

25. Pokiaľ trojročná lehota podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka má začať plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je schopný sám posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, potom je nutné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa nachádzajú spotrebiteľia voči predajcom alebo dodávateľom. Procesné podmienky, ktoré vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote 3 rokov od dátumu, kedy došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 2008/48/ES. Z uvedeného vyplýva, že v prejednávanej spore, vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu, je do úvahy pripadajúca desaťročná objektívna premlčacia lehota.

26. Na základe vyššie uvedených skutočností preto odvolací súd podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a III. zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie podľa § 391 ods. 1 CSP. Úlohou súdu prvej inštancie bude preto opätovne vo veci konať v intenciách naznačených odvolacím súdom - opätovne posúdiť dôvodnosť žalobkyňou uplatneného nároku, pokiaľ ide o posudzovanie úverovej zmluvy podľa § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z. a vyhodnotenie námietky premlčania. Súd prvej inštancie v závislosti od uvedeného o veci opätovne rozhodne, svoje rozhodnutie podľa § 220 ods. 2 CSP náležite odôvodní a rozhodne tiež o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).